

PETER PIŠTANEK

NEVA

Neva

Peter Pišťanek

Neva

slovart

Text © Peter Pišťanek 2014

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2014

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat' ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-1149-5

Mojej mimozemšťanke
– s vďakou za tiché zdieľanie

Po vyše desaťročí sa opäť ocitol v Petrohrade, starobylom a nevľúdnom meste plnom priepлавov, kanálov, ošarpaných palácov, zdvíhacích mostov a žobrákov.

Prvý raz to bolo na konci storočia, so skupinou literátov z celej Európy. Bol vtedy z atmosféry mesta úprimne znechutený. Tak je to s každým mestom. Niekomu sadne, niekomu nie. Taký mohutný nával melanchólie a zvieravej túžby po návrate domov však nikdy predtým nepocítil. Ani povestné biele noci jeho depresiú nerozptýlili. Naopak. Nijako nedokázal pochopiť, odkiaľ pramení to metafyzické nadšenie veľkej časti jeho kolegov spisovateľov, ktorí boli z Petrohra-

du úplne zbúraní. Usiloval sa nájsť jediný dôvod, prečo sú všetci týmto mestom takí nadšení. Že by objavili čosi, čo jemu uniklo?

Preňho bol Petrohrad roku 2000 nočnou morou. Neveľmi priateľské, seversky arogantné mesto, na jednej strane sa tváriace ako stred Európy, na druhej strane raziace prepáleným olejom, cibuľou, cesnakom a všadeprítomným smogom z výfukov áut, nedokonale spaľujúcich nekvalitný benzín a naftu. A keď raziace, tak naozaj raziace – vrátane hotelovej izby v hoteli Oktábrskaja, vzápätí aj jeho zvrškov a napokon i jeho samotného.

Človek, nútený žiť šesť týždňov výlučne po hoteloch, sa stáva oveľa citlivejší na čistotu svojho prechodného domova. Je na tom horšie ako niekto, kto v hoteli prenocuje raz, prípadne dva-tri razy a potom sa už vyspí,

naje, okúpe a vyperie doma. Žiť poldruha mesiaca z kufra a kreditky nie je med lízať.

Podujal sa vtedy participovať na šialenom projekte, precestovať v spoločnosti vyše stovky spisovateľov z celej Európy starý kontinent krížom, po najdlhšej možnej trajektórii, z Lisabonu do Petrohradu. Nemohol sa sťažovať, bolo to dobrovoľné.

V petrohradskom hoteli Oktábrskaja strávili len tri dni, no neraz si tam spomenul na Franza Kafku a jeho bizarné svety. Napríklad keď sa uberal do svojej hotelovej izby rôznorako zahnutými dusnými chodbami. Od výťahu k jeho dverám to bolo stošesťdesiat metrov – raz to schválne odkrokoval. Rovnako pohľad z obloka na nikdy neutíchajúci obrovský kruhový objazd na námestí Povstania, na davy ľudí zostupujúce do metra a vystupujúce z neho.

„Ako len môžu v Petrohrade žiť ľudia?“ kládol si otázku. Vo svojom vtedajšom rozpolžení cítil, že on by to musel po pár dňoch vyriešiť radikálne: impulzívnym útokom alebo samovraždou. Petrohrad mu pripadlo ako celkom vhodné mesto na samovraždu.

Ťažko mohol so svojou chandrou, ktorú neutíšili ani nespočetné poháriky ruskej vodky, ba práve naopak, uspieť u niektorých kolegov spisovateľov, najmä tých zo Západu, prejavujúcich extatické nadšenie nad Petrohradom.

Ani sa neusiloval. Akurát raz sa v kaviarni nezdržal.

„Nie som stavebný inžinier,“ povedal cyperskému kolegovi, ktorý sa ho usiloval presvedčiť, že Petrohrad, to sú predovšet-

kým nádherné budovy, „a miestne stavebníctvo ma nezaujíma. Som spisovateľ. Zaujíma ma, ako tu žijú ľudia.“

Cyperský spisovateľ sa nedokázal spamätať z toho, že večer predtým sa tu zoznámil s čašníčkou, ktorá sa perfektne orientovala v ruskej literatúre. Zaľúbil sa. Sedel ako na ihlách a pozoroval ju. Bolo vidieť, že najradšej by vyskočil a pomáhal jej s roznášaním podnosov. Keď sa pri ktoromsi stole zdržala dlhšie, spozornel. Keby ju niekto nebodaj začal obťažovať, hneď by rytiersky prišiel na pomoc, chrániť jej česť. Vlastne s ňou aktívne prežíval jej šichtu.

Vývolená si však Cyperčana nevšímala.

„Povedz mi, v ktorej krajine nájdeš čašníkov, ktorí sa zaujímajú o AKÚKOĽVEK literatúru?“ spýtal sa Cyperčan a celým telom mu zalomcovala stredomorská vášeň.

„Keby sa čašníčky v tejto kaviarni menej zaujímali o literatúru a viac o svoju prácu, možno by urobili lepšie,“ zamrmal on a zdvihol prázdny pohár od vodky. Taký dokonale prázdny, že jeho vnútrajšok medzitým oschol.

Keď o dva dni zdvihli kotvy a nasadli do rýchlovlaku, aby sa presunuli do Moskvy, odľahlo mu.

A po rokoch sem zavítal znovu. Tentoraz nie ako spisovateľ. Priletel v spoločnosti kolegov z počítačovej firmy, v ktorej ho zamestnávali ako marketingového konzultanta. To bol čestný názov dievčaťa pre všetko. Aktualizoval firemný web a písal tlačové správy. Istý čas dokonca testoval, to keď vyvíjali akýsi softvér pre policajtov a potrebovali ho vyladiť tak, aby ho vedel bezproblémovo ovládať aj ten najhlúpejší policajt. Tak sa rozhodlo, že ideál-

ny na testovanie takého programu bude práve on. Neurazil sa. Takéto detaily boli celkom pod hranicou jeho rozlišovacej schopnosti.

Ani nevedel, prečo ho do Petrohradu zobrali so sebou. Oni tu rokovali s predstaviteľmi veľkej siete obchodných domov o tom, že im dodajú kompletný počítačový systém. To bolo na základe referencií, ktoré firma získala za prácu pre jednu veľkú ruskú poisťovňu. Oslovili ich priamo, nebol žiadny tender. Nestaral sa, ako je to možné. V Rusku bolo možné všetko.

Čírou zhodou okolností mu vtedy v Rusku vyšla kniha poviedok, celkom slušne sa predávala. Najvyšší šéf jeho firmy bol kultúrny a rozhladený človek, čítal knihy, pozeral filmy, počúval hudbu. Tak možno si povedal, že im prinesie šťastie, keď je v Rusku taký úspešný.

Bolo pravé poludnie. Už cesta mikrobusedom z letiska Pulkovo do mesta ho ubezpečila, že Petrohrad naňho pôsobí rovnako ako pred rokmi. Vďaka oslavám výročia založenia síce pred časom natreli fasády niektorých domov a palácov, ale pred iné, tie v dezolátnejšom stave, len zavesili veľké kusy plátna a namaľovali na ne obloky. Knieža Potemkin večne živý.

Podľa reakcií v mikrobuse usúdil, že kolegovia, vrátane Najvyššieho, sú tiež všetci do jedného postihnutí romantickou slepotou, ktorej pred tromi rokmi nerozumel u svojich kolegov spisovateľov. I oni vyrážali tlmené obdivné chrochty zakaždým, keď autobus niekam zabočil a pred nimi sa odhalil nejaký nový palác, socha či výhľad na rieku alebo kanál. Už sa začal obávať, že onedlho sa pod sedadlami začnú robiť mláčky.

„Nádherné mesto!“ vyhlásil Najvyšší, keď vystupovali pred hotelom Astoria na ulici Boľšaja morskaja. „Dost’ zanedbané, ale nádherné.“

„Paríž po bombardovaní,“ zamrmľal ticho kolega, ktorý stál obďaleč.

Aj on sa obzeral. Zasa až také úplne zlé to nebolo. Bol začiatok leta a mestská zeleň ešte svieža. Smerom od Nevy vial studený slaný vánok a rozptyľoval smrady.

Ubytovali sa a v hotelovej lobby sa neformálne stretli s ruskými obchodnými partnermi. Rokovanie bolo naplánované až na ďalší deň, ale na tento večer všetci dostali pozvánky na slávnostný banket, usporiadaný pre ich misiu petrohradskou obchodnou komorou.

Naobedovali sa v hotelovej reštaurácii Davidov’s. Najvyšší ich pozval a džentlmen-sky zatiahol celý nemalý účet.

Po obede sa šiel na chvíľu natiahnuť. Jeho izba bola veľká a útulná. Predsa len, hotel Astoria bol o pár tried lepší ako Oktábrskaja blahej pamäti. Žiadny zápach, žiadna chuť. Normálny päťhviezdičkový európsky hotel. To bolo pozitívne.

Okolo štvrtej popoludní ho zobudil telefón.

„Počúvam,“ ozval sa rozospatým hlasom.

Na druhej strane bolo chvíľu ticho.

„Da, pažalsta...“ povedal netrpezlivo.

„Vam nada devušku?“ spýtal sa tichý ženský hlas.

Teraz chvíľu trvalo jemu, kým pochopil.

„Ne nada, spasibo,“ povedal.

„Vy ne ľubite devuški?“ spýtala sa žena.

„Vam nada maľčika?“

„Spasibo, ničeho mne ne nužno,“ povedal.

Ktosi na druhej strane bez slova zložil.

Ani netušil, že vie tak dobre po rusky.